МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
ПЕНІТЕНЦІАРНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ

КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ ЕТИКИ
ГУМАНІТАРНОГО ФАКУЛЬТЕТУ (ОЧНОГО ТА ЗАОЧНОГО НАВЧАННЯ)

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСИПЛІНИ

Психологія вищої школи

для підготовки здобувачів на другому (магістерському) рівні вищої освіти за спеціальністю С4 Психологія

РОЗРОБНИК
доцент кафедри,
кандидат педагогічних наук, доцент
Юлія СМОЛЯНКО

Розглянуто та затверджено на
засіданні кафедри
«01» вересня 2026 року,
протокол № 8

Узгоджено з гарантом освітньої програми **Тетяна ДАНИЛЬЧЕНКО**

Обсяг: 4 кредити ECTS.

Чернігів – 2026

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Курс «Психологія вищої школи» посідає значне місце у справі формування професійної компетентності майбутнього викладача психологічних дисциплін: формує інтегральні, загальні й фахові компетентності, необхідні для забезпечення інноваційного освітнього середовища та конструювання змісту, форм, методів та засобів навчання психології у вищій школі, у закладах підвищення кваліфікації та перепідготовки фахівців.

Актуальність вивчення дисципліни, її соціальна значущість обумовлені вимогами до якості підготовки кадрів по даному напрямку, а освоєння змісту курсу - необхідна та обов'язкова частина професійної підготовки викладачів психології у вищій школі. Навчальна дисципліна «Психологія вищої школи» є нормативною. Програма навчальної дисципліни **«Психологія вищої школи»** складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти з галузі знань **С СОЦІАЛЬНІ НАУКИ, ЖУРНАЛІСТИКА ТА ІНФОРМАЦІЯ** за спеціальністю С4 Психологія.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Психологія вищої школи» є оволодіння здобувачами ступеня «магістр» знаннями про особливості методів і прийомів навчання психології у вищій школі, необхідних для майбутньої практичної роботи в галузі психології та педагогіки.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни «Психологія вищої школи» є формування у курсантів, студентів, слухачів системи знань про психологічні особливості освітнього процесу у вищій школі, оволодіння сучасними методами, формами й засобами навчання психології, розвиток умінь організовувати ефективну освітню взаємодію, навичок педагогічного спілкування, оцінювання та професійної рефлексії.

Дисципліна спрямована на формування таких програмних компетентностей:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК 7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК 8. Здатність розробляти та управляти проєктами.

ЗК 9. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК 1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та / або практики.

СК 2. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження з елементами наукової новизни та / або практичної значущості.

СК 8. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.

СК 9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

СК 11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку на основі саморефлексії та саморегуляції.

СК 12. Здатність спілкуватися українською та іноземними мовами з використанням відповідної спеціальної термінології в предметній області.

Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти сформульований у термінах ***програмних результатів навчання***:

ПР 1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

ПР 7. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях.

ПР 8. Оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою або підвищення кваліфікації.

ПР 9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

ПР 10. Здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності.

ПР 11. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

СТРУКТУРА (ЗМІСТ) НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тематичний план навчальної дисципліни поданий у табл. 1 та 2, де вказано назви розділів та тем із відповідним розподілом годин для вивчення навчального матеріалу.

Таблиця 1 – Тематичний план (денна форма навчання)

Назви розділів і тем	Кількість годин				
	Усього	у тому числі			
		Л	СЗ	ПЗ	СР
1	2	3	4	5	6
Розділ 1. Характеристика психології вищої школи як навчальної дисципліни					
Тема 1. Психологія вищої школи як навчальна дисципліна	**14**	2	2	-	10
Тема 2. Нормативно-правове забезпечення викладання психології у вищій школі	**10**	-	-	2	8
Разом за розділом 1	**24**	**2**	**2**	**2**	**18**
РОЗДІЛ 2. Організація і проведення навчальних занять з психології					
Тема 3. Методи та прийоми навчання психології	**16**	4	2	-	10
Тема 4. Методичні основи підготовки і проведення лекції з психології	**14**	2	2	2	8
Тема 5. Методика підготовки і проведення семінарських, практичних та лабораторних занять з психології	**15**	-	2	4	9
Тема 6. Особливості організації та управління самостійною роботою студентів	**11**	-	2	-	9
Разом за розділом 2	**56**	**6**	**8**	**6**	**36**
РОЗДІЛ 4. Перевірка і оцінювання знань з психології					
Тема 7. Керівництво різними видами практики і дипломними роботами студентів	**8**	2	-	-	6
Тема 8. Методичні прийоми забезпечення контролю навчальної діяльності студентів	**12**	2	2	-	8
Разом за розділом 3	**20**	**4**	**2**	**-**	**14**
РОЗДІЛ 4. Психологія суб'єктів навчального процесу у вищій школі та їх взаємодія					
Тема 9. Психологія студента та студентської групи	**10**	2	2	-	6
Тема 10. Психологія викладача	**10**	2	2	-	6
Разом за розділом 4	**20**	**4**	**4**	**-**	**12**
Усього за курс	**120**	**16**	**16**	**8**	**80**

Таблиця 2 – Тематичний план (заочна форма навчання)

Назви розділів і тем	Кількість годин				
	Всього	у тому числі			
		Л	сем	п	С. р.
1	2	3	4	5	6
Розділ 1. Характеристика психології вищої школи як навчальної дисципліни					
Тема 1. Психологія вищої школи як навчальна дисципліна	**12**	2	-	-	10
Тема 2. Нормативно-правове забезпечення викладання психології у вищій школі	**12**	-	-	2	10
Разом за розділом 1	**24**	**2**	**-**	**2**	**20**
РОЗДІЛ 2. Організація і проведення навчальних занять з психології					
Тема 3. Методи та прийоми навчання психології	**14**	2	2	-	10
Тема 4. Методичні основи підготовки і проведення лекції з психології	**11**	-	1	-	10
Тема 5. Методика підготовки і проведення семінарських, практичних та лабораторних занять з психології	**11**	-	1	-	10
Тема 6. Особливості організації та управління самостійною роботою студентів	**10**	-	-	-	10
Разом за розділом 2	**46**	**2**	**4**	**-**	**40**
РОЗДІЛ 4. Перевірка і оцінювання знань з психології					
Тема 7. Керівництво різними видами практики і дипломними роботами студентів.	**12**	2	-	-	10
Тема 8. Методичні прийоми забезпечення контролю навчальної діяльності студентів	**10**	-	-	-	10
Разом за розділом 3	**22**	**2**	**-**	**-**	**20**
РОЗДІЛ 4. Психологія суб'єктів навчального процесу у вищій школі та їх взаємодія					
Тема 9. Психологія студента та студентської групи	**14**	-	-	-	14
Тема 10. Психологія викладача	**14**	-	-	-	14
Разом за розділом 4	**28**	**-**	**-**	**-**	**28**
Усього за курс	**120**	**6**	**4**	**2**	**108**

ЗАВДАННЯ ДО СЕМІНАРІВ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ

Готуючись до семінарського заняття Ви маєте підготувати конспект питань, що містяться в плані відповідної теми. Наявність конспекту всіх (!) питань та ваша присутність на занятті є запорукою успішної роботи та отримання балів (їх кількість залежить від вашої активності та якості підготовки).

Тема 1: Психологія вищої школи як навчальна дисципліна (2 год.)

1. Предмет, цілі і основні завдання курсу психологія вищої школи (далі – ПВШ).
2. Місце та роль психологічних дисциплін в системі багаторівневої підготовки фахівців.
3. Труднощі, що виникають у процесі опанування психологічних знань.
4. Основні тенденції розвитку психологічної освіти у світовому науковому просторі.

5. Цілі та методичні особливості викладання теоретичної та прикладної психології у вищій школі.

Тема 3: Методи та прийоми навчання психології (2 год.)

1. Словесні методи та їх характеристика.
2. Наочні методи навчання, групи наочності.
3. Види практичних методів та їх характеристика.
4. Поняття про активні методи навчання психології та характеристика.
5. Загальна характеристика методів інтерактивного навчання.

Тема 4: Методичні основи підготовки і проведення лекції з психології (2 год.)

1. Поняття про лекцію, її роль і місце у системі вищої освіти. Основні функції лекції.
2. Види лекцій та їх характеристика.
3. Методичні аспекти підготовки та проведення лекції.
4. Структура конспекту лекції
5. Методика читання лекції: методичні та психологічні аспекти викладання лекційного матеріалу).

Тема 5: Методика підготовки і проведення семінарських, практичних та лабораторних занять з психології (2 год.)

1. Поняття про семінарські заняття та їх функції.
2. Види семінарських занять та їх характеристика.
3. Методичні аспекти підготовки та проведення семінарського заняття.
4. Поняття про практичні заняття, їх види, специфічні особливості. Активні види групових практичних занять.
5. Методичні аспекти підготовки та проведення практичного і лабораторного заняття.

Тема 6: Особливості організації та управління самостійною роботою студентів (2 год.)

1. Поняття про самостійну роботу студентів: цілі, завдання, функції.
2. Рівні та структура самостійної роботи.
3. Основні форми та види самостійної роботи студентів.
4. Методика роботи з науковою та навчальною літературою.
5. Методика підготовки студента до виступу.
6. Способи підвищення ефективності організації й управління самостійною роботою студентів.

Тема 8: Методичні прийоми забезпечення контролю навчальної діяльності студентів (2 год.)

1. Поняття про контроль, його цілі, функції та принципи перевірки та оцінки знань в умовах вищої школи.
2. Поняття про оцінку та відмітку. Дидактична й психологічна роль оцінки. Об’єктивність і суб’єктивізм в оцінці засвоєння знань з психологічних дисциплін.
3. Основні форми (засоби) перевірки знань із психології.
4. Поняття самоконтролю. Самооцінка на заняттях з психології, її функції.

Тема 9: Психологія студента та студентської групи (2 год.)

1. Типології особистості студента.
2. Мотиваційна спрямованість учіння студента. Формування професійних мотивів навчання.
3. Поняття спілкування як встановлення та розвитку контактів між людьми. Структура спілкування: комунікація, інтеракція, перцепція.
4. Характеристика студентської групи. Стадії розвитку студентського колективу.
5. Проблема керівництва та лідерства у студентській групі.
6. Психологічні явища в студентській групі.

Тема 10: Психологія викладача (2 год.)

1. Викладач як суб’єкт освітньої діяльності. Складові елементи і функції викладацької праці. Професійна кваліфікація науково-педагогічних працівників ЗВО.
2. Типологія особистості викладача.
3. Педагогічні здібності й педагогічна майстерність викладача. Шляхи формування педагогічної майстерності і підвищення рівня професіоналізму викладача вищої школи.
4. Знання, вміння навички та особистісні якості викладача психології.
5. Поняття про психологічний зворотній зв’язок, його види.
6. Бар’єри спілкування у навчальній діяльності.
7. Стилі спілкування.

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

Тема 2: Нормативно-правове забезпечення викладання психології у вищій школі (2 год.)

1. Розгляд та аналіз навчальних планів для спеціальності С4 «Психологія».
2. Ознайомлення з навчальними програмами психологічних дисциплін (за вибором) та їх аналіз.
3. Аналіз робочих навчальних програм з психологічних дисциплін.

Тема 4: Методичні основи підготовки і проведення лекції з психології (2 год.)

1. Відвідування лекційного заняття одного з викладачів дисциплін психологічного циклу.
2. Підготовка письмового аналізу, де йдеться про те, яка дисципліна відвідана, для кого призначена, яка тема розглянута, які методи роботи використані, сильні та слабкі її сторони тощо. Звіт готується у електронному вигляді (1 сторінка А4, 14 кегль, одинарний інтервал).

Тема: Методика підготовки і проведення семінарських, практичних та лабораторних занять з психології (4 год.)

1. Відвідування семінарського заняття одного з викладачів дисциплін психологічного циклу.
2. Підготовка письмового аналізу, де йдеться про те, яка дисципліна відвідана, для кого призначена, яка тема розглянута, які методи роботи використані, сильні та слабкі її сторони тощо. Звіт готується у електронному вигляді (1 сторінка А4, 14 кегль, одинарний інтервал).

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Ряд питань навчальної дисципліни виносяться на самостійне опрацювання. Виконання самостійної роботи оцінюється окремо та є невід’ємною складовою успішного проходження курсу. Для виконання завдань самостійної роботи Вам необхідно зробити конспект нижчезазначених питань. Кожне питання має бути ґрунтовно висвітлене.

Тема 1. Методика викладання психології як навчальна дисципліна

1. Місце та роль психологічних дисциплін в системі багаторівневої підготовки фахівців.
2. Цілі викладання теоретичної та прикладної психології у вищій школі.
3. Методичні особливості викладання теоретичної та прикладної психології у вищій школі
4. Психологічні відмінності традиційної та інноваційної стратегій організації освіти у закладах вищої освіти: порівняльний аналіз.

Тема 2. Нормативно-правове забезпечення викладання психології у вищій школі

1. Закон України «Про вищу освіту» (№ 1556-VII від 01.07.2014 р. зі змінами від 08.10.2026).
2. Розпорядження та накази Міністерства освіти і науки України.
3. Загальна характеристика змісту освіти психологів.
4. Освітні програми та освітньо-кваліфікаційні рівні.
5. Навчальний план: сутність, структура і порядок реалізації.
6. Навчальна програма як нормативний документ, що розкриває зміст знань, умінь і навичок з навчальної дисципліни.
7. Способи побудови навчальних програм.
8. Структура робочої навчальної програми.

Тема 3. Методи та прийоми навчання психології

1. Принципи навчання у вищій школі.
2. Вимоги до процесу демонстрування наочності.
3. Методи та основні засоби програмованого навчання психології.
4. Основні види, переваги, недоліки, специфіка застосування програмованого навчання у процесі викладання психологічних дисциплін.
5. Основні характеристики проблемного методу навчання психології: специфіка та умови застосування.

Тема 4. Методичні основи підготовки і проведення лекції з психології

1. Переваги та недоліки лекційної форми роботи.
2. Стильові параметри письмового тексту
3. Психологічні умови ефективності лекції.

Тема 5. Методика підготовки і проведення семінарських, практичних і лабораторних занять з психології

1. Види семінарських занять: просемінар, власне семінар, спецсемінар.
2. Методичні аспекти підготовки та проведення семінарського заняття.
3. Критерії оцінювання якості семінарського заняття.
4. Поняття про практичні заняття, їх види, специфічні особливості. Роль і місце практичних та лабораторних занять у викладанні психології у ЗВО.
5. Активні види групових практичних занять (конференція, психологічний практикум, психологічна консультація, колоквіум, ділова гра).
6. Методичні аспекти підготовки та проведення практичного і лабораторного заняття.

Тема 6. Особливості організації та управління самостійною роботою студентів

1. Поняття про самостійну роботу студентів: цілі, завдання, функції, рівні, структура.
2. Місце і роль самостійної роботи в умовах організації модульно-рейтингової системи навчального процесу.
3. Основні форми та види самостійної роботи студентів (твір, есе; тестування; модульна контрольна робота; реферат; аналіз монографій, журнальних статей; тематичне повідомлення; конспектування тощо).
4. Методика роботи з науковою та навчальною літературою.
5. Методика підготовки студента до виступу.
6. Способи підвищення ефективності організації й управління самостійною роботою студентів.

Тема 7. Керівництво різними видами практики і дипломними роботами студентів

1. Роль і місце керівника і методиста у процесі проходження практики.
2. Наукова робота студентів. Її функції.
3. Вимоги до написання й оформлення наукових робіт.

Тема 8. Забезпечення контролю навчальної діяльності студентів

1. Поняття про оцінку та відмітку.
2. Дидактична й психологічна роль оцінки.
3. Об’єктивність і суб’єктивізм в оцінці засвоєння знань з психологічних дисциплін.
4. Методичні прийоми організації оцінювання в курсі психології.

Тема 9. Психологія студента та студентської групи

1. Типології особистості студента.
2. Причини неуспішності студентів і шляхи їх подолання.
3. Мотиваційна спрямованість учіння студента. Види мотивів учіння
4. Формування професійних мотивів навчання.
5. Психологічні явища в студентській групі

Тема 10. Психологія викладача

1. Типологія особистості викладача.
2. Поняття спілкування як встановлення та розвитку контактів між людьми. Структура спілкування.

3. Поняття про психологічний зворотній зв’язок, його види. Я-повідомлення у процесі взаємодії та його структура.

4. Стилі спілкування.

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

1. Розробка робочої навчальної програми із дисципліни «Екстремальна психологія» («Психологія впливу» за вибором). Обґрунтувати наповнення курсу. Одна програма готується студентами кількістю до 3 чоловік.

2. Підготовка і проведення лекційного заняття з будь-якої дисципліни психологічного циклу Застосувати різні методи подачі інформації. Тривалість заняття – 1год 20 хвилин. Звіт має вигляд конспекту, який завчасно готується для проведення заняття й завіряється викладачем для допуску.

3. Підготовка і проведення семінарського заняття з будь-якої дисципліни психологічного циклу Застосувати різні методи подачі інформації, із включенням різних форм групової та індивідуальної роботи. Тривалість заняття – 1год 20 хвилин. Звіт має вигляд конспекту, який завчасно готується для проведення заняття й завіряється викладачем для допуску.

Кожен готує рецензію на відвідане заняття (виступ).

План рецензії може бути приблизно таким:

1. Дотримання регламенту.
2. Відповідність змісту виступу темі та зазначеним питанням.
3. Логіка побудови заняття (виступу).
4. Використані методи.
5. Використання наочного матеріалу.
6. Культура мовлення.
7. Емоційність проведення заняття (виступу).

ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ (Денна/Заочна)

Оцінювання ваших досягнень відбувається за системою, відображеною в таблиці 3

Таблиця 3

Назви розділів і тем	Всього	Форми роботи			
		Лекції (ведення конспекту)	Семінари (виступ, доповнення)	Практичні	Самостійна робота
Розділ 1. Характеристика психології вищої школи як навчальної дисципліни					
Тема 1. Психологія вищої школи як навчальна дисципліна	6	2	5	-	2
Тема 2. Нормативно-правове забезпечення викладання психології у вищій школі	4	-	-	5	3
Розділ 2. Організація і проведення навчальних занять з психології					
Тема 3. Методи та прийоми навчання психології	7	2	5	-	3
Тема 4. Методичні основи підготовки і проведення лекції з психології	8	-	-	2	3
Тема 5. Методика підготовки і проведення семінарських, практичних та лабораторних занять з психології	9	-	-	4	3
Тема 6. Особливості організації та управління самостійною роботою студентів	5	-	-	-	3
Розділ 3. Перевірка і оцінювання знань з психології					
Тема 7. Керівництво різними видами практики і	3	2	-	-	3

дипломними роботами студентів.					
Тема 8. Забезпечення контролю навчальної діяльності студентів	6	-	-	-	3
Розділ 4. Психологія суб'єктів навчального процесу у вищій школі та їх взаємодія					
Тема 9. Психологія студента та студентської групи	5	-	-	-	3
Тема 10. Психологія викладача	5	-	-	-	3
Разом	**50**	**6**	**10**	**5**	**29**
Індивідуальні навчально-дослідні завдання	**10**				
Екзамен	**40**				
Всього	**100**				

Робота на лекції передбачає сприйняття та засвоєння теоретичного курсу, а також фіксацію основних його положень (конспектування). Нарахування балів за роботу на лекціях (по 2 бали за кожну з них) відбувається шляхом перевірки конспектів лекцій. При тому оцінюється: повнота, охайність і грамотність ведення конспекту лекцій. Наявність усіх компонентів роботи на лекціях може бути оцінено за весь курс до 6 балів. За недостатньо повне відображення лекційного матеріалу у конспекті, систематичні пропуски лекційних занять за даний вид навчальної роботи бали нараховуються лише в частині законспектованих лекцій.

Нагадуємо, що під час лекцій та інших занять не припустимо відволікатись розмовами, користуватись мобільними телефонами та іншими гаджетами, порушувати дисципліну в будь-який інший спосіб. Запізнення на лекцію так само не припустимі, викладач залишає за собою право не допустити до заняття студента, що порушує дисципліну або запізнюється. Поважайте працю викладача, ваших товаришів по навчанню та себе – дотримуйтесь дисципліни під час освітнього процесу. Ці ж самі правила поведінки поширюються й на інші форми занять (семінари, практичні). Користування гаджетами для доступу до мережі Інтернет припустиме лише під час семінарських/практичних занять за вказівкою чи дозволом викладача. Пропущені лекції слід відпрацювати, переписавши конспект та продемонструвавши його викладачу, при цьому слід бути готовим відповісти на його питання за змістом лекції.

Ваша активна ***участь на семінарському занятті*** може принести вам до 5 балів. Відповідь на семінарському занятті оцінюється за наступними критеріями:

- *5 балів* – здобувач у повному обсязі опрацював програмний матеріал, основну і додаткову літературу, має глибокі й міцні знання, упевнено оперує набутими знаннями у вирішенні завдань, робить аргументовані висновки, може вільно висловлювати власні судження і переконувати інших, здатний презентувати власне розуміння питання.

- *4 бали* – здобувач володіє навчальним матеріалом, формулює нескладні висновки, може узагальнювати набуті знання і частково застосовувати їх у вирішенні завдань, аргументація на достатньому рівні.

- *3 бали* – здобувач загалом самостійно відтворює програмний матеріал, може дати стислу характеристику питання.

- *2 бал* у викладеному матеріалі є істотні прогалини, є певні неточності як у відтворенні матеріалу, так і у висновках, аргументація низька, використання набутих знань у вирішенні завдань на низькому рівні.

1 балів – здобувач за допомогою викладача намагається відтворити матеріал, але відповідь неточна, неповна, головний зміст матеріалу практично не розкрито, аргументація та власне розуміння питання майже відсутні.

Доповнення на семінарському занятті передбачає стислий виступ (повідомлення) у розвиток положень, висловлених доповідачем. Доповнення не повинно повторювати аргументацію та фактичний матеріал основного доповідача. Цінність доповнення пролягає у вмінні привернути увагу до тих аспектів обговорюваного питання, що не знайшли свого висвітлення у виступі основного доповідача. При оцінюванні доповнень курсантів їх кількість має значення.

Пропущений семінар відпрацьовується написанням конспекту всіх питань з плану заняття та відповідями на питання викладача за змістом семінару під час відпрацювання.

Виконання завдань самостійної роботи оцінюється за наступними критеріями:

− повнота, охайність і грамотність ведення конспекту;

− наявність матеріалу для висвітлення питань винесених на самостійну роботу.

Самостійна робота оцінюється викладачем з розрахунку до 3 балів за кожну тему. Таким чином, за всі необхідні для самостійного опрацювання завдання можна отримати 29 балів.

Один з видів роботи, що є обов'язковим і підлягає оцінці, - ***індивідуальні навчально-дослідні завдання***. Розробка навчальної програми із психологічної дисципліни, за проведення лекційного та семінарського заняття нараховується по 6 балів.

Підсумковий контроль з дисципліни відбувається у вигляді ***усного екзамену***, на якому Ви можете отримати до 40 балів залежно від повноти та обґрунтованості ваших відповідей. На екзамені викладач задає вам 2 питання з переліку, наведеного нижче. Питання екзаменаційних білетів складаються на основі програми курсу і адекватно відображають зміст усього навчального матеріалу курсу «Методика викладання психології». Складання екзамену є обов'язковим.

Якщо курсант (студент) за підсумками аудиторної роботи та складання екзамену не набрав балів достатніх для виставлення позитивної оцінки (60 балів і більше), він має право перескласти екзамен, при цьому не враховуються результати попереднього складання іспиту – підвищення балів здійснюється від рейтингової оцінки за результатами аудиторної роботи.

Здобувачі, які впродовж семестру набрали менше 35 балів, до складання екзамену не допускаються і залишаються на повторний курс.

Схема розподілу балів відповідно до роботи під час аудиторних занять, проходження певного виду контролю та підсумкового контролю подана у Таблиці 4.

Таблиця 4

<table>
<tr><td colspan="10">Аудиторна робота, поточне тестування та самостійна робота</td><td>Підсумковий контроль</td><td>Підсумкова кількість балів</td></tr>
<tr><td>Т 1</td><td>Т 2</td><td>Т 3</td><td>Т 4</td><td>Т 5</td><td>Т 6</td><td>Т 7</td><td>Т 8</td><td>Т9-10</td><td>СР</td><td>Іспит</td><td rowspan="2">Підсумкова кількість балів</td></tr>
<tr><td>5</td><td>5</td><td>5</td><td>5</td><td>5</td><td>5</td><td>5</td><td>5</td><td>10</td><td>10</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="10">60 балів</td><td>40 балів</td><td>100 балів</td></tr>
<tr><td colspan="12">Заочна форма навчання</td></tr>
<tr><td colspan="2">Т1-2</td><td colspan="2">Т3</td><td colspan="2">Т4</td><td colspan="3">Т5</td><td>СР</td><td>Підсумковий контроль
Іспит</td><td>Підсумкова кількість балів</td></tr>
<tr><td colspan="2">10</td><td colspan="2">20</td><td colspan="2">10</td><td colspan="3">10</td><td>10</td><td>40 балів</td><td>100 балів</td></tr>
<tr><td colspan="10">60 балів</td><td></td><td></td></tr>
</table>

Схема переведення балів у підсумкову оцінку наведена в таблиці 5.

Таблиця 5

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
64-74	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ЯКОСТІ НАВЧАННЯ
ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Предмет, цілі і основні завдання курсу психологія вищої школи.
2. Принципи навчання психології у вищій школі.
3. Труднощі, що виникають у процесі опанування психологічних знань.
4. Основні тенденції розвитку психологічної освіти у світовому науковому просторі (за В. Карандашовим).
5. Цілі викладання теоретичної та прикладної психології у вищій школі (за Б. Бадмаєвим, В. Ляудіс).
6. Психологічні відмінності традиційної та інноваційної стратегій організації освіти у закладах вищої освіти: порівняльний аналіз (за В.Я. Ляудіс).
7. Загальна характеристика змісту освіти психологів. Освітні програми та освітньо-кваліфікаційні рівні.
8. Навчальний план: сутність, структура і порядок реалізації.
9. Навчальна програма як нормативний документ, що розкриває зміст знань, умінь і навичок з навчальної дисципліни. Способи побудови навчальних програм.
10. Структура робочої навчальної програми.
11. Словесні методи навчання, їх характеристика та роль серед методів викладання психології. Переваги та недоліки словесних методів.
12. Наочні методи навчання та їх групи. Вимоги до процесу демонстрування наочності.
13. Практичні методи навчання та їх види.
14. Класифікація активних методів навчання психології.
15. Методи та основні засоби програмованого навчання психології.
16. Основні види, переваги, недоліки, специфіка застосування програмованого навчання у процесі викладання психологічних дисциплін.
17. Основні характеристики проблемного методу навчання психології: специфіка та умови застосування.
18. Методи інтерактивного навчання та їх характеристика.
19. Поняття про лекцію, її роль і місце у системі вищої освіти. Переваги та недоліки лекційної форми роботи. Основні функції лекції.
20. Види лекцій та їх характеристика.
21. Етапи методичної розробки лекції та її структура.
22. Методика читання лекції: вимоги до читання лекції; методичні та психологічні аспекти викладання лекційного матеріалу.
23. Психологічні умови ефективності лекції.
24. Види семінарських занять та їх характеристика.
25. Методичні аспекти підготовки та проведення семінарського заняття.
26. Поняття про практичні заняття, їх види, специфічні особливості. Роль і місце практичних та лабораторних занять у викладанні психології у ЗВО.
27. Активні види групових практичних занять.
28. Методичні аспекти підготовки та проведення практичного і лабораторного заняття.
29. Поняття про самостійну роботу студентів: цілі, завдання, функції, рівні, структура. Основні форми та види самостійної роботи студентів.
30. Методика роботи з науковою та навчальною літературою.
31. Методика підготовки студента до виступу.
32. Способи підвищення ефективності організації й управління самостійною роботою студентів
33. Види практики та їх характеристика.
34. Форми й види звітної документації після проходження практики.
35. Наукова робота студентів. Її функції.
36. Види кваліфікаційних робіт. Методика їх оцінювання.
37. Етапи виконання кваліфікаційних робіт.
38. Вимоги до написання й оформлення наукових робіт.

39. Поняття про контроль, його цілі, функції та принципи перевірки та оцінки знань в умовах вищої школи.

40. Поняття про оцінку та відмітку. Дидактична й психологічна роль оцінки. Об'єктивність і суб'єктивізм в оцінці засвоєння знань з психологічних дисциплін.

41. Види перевірки знань при вивченні психології. Основні форми (засоби) перевірки знань із психології.

42. Поняття самоконтролю. Самооцінка на заняттях з психології, її функції.

43. Психологічна характеристика студентства як періоду пізньої юності або ранньої дорослості.

44. Характеристика вікової (нормативної) кризи студентського віку.

45. Анормативні кризи студентства і їх характеристика.

46. Типологія особистості студента.

47. Адаптація студента до навчання у вищій школі, її види.

48. Причини неуспішності студентів і шляхи їх подолання.

49. Мотиваційна спрямованість учіння студента. Формування професійних мотивів навчання.

50. Характеристика студентської групи. Стадії розвитку студентського колективу.

51. Проблема керівництва та лідерства у студентській групі.

52. Психологічні явища в студентській групі

53. Викладач як суб'єкт освітньої діяльності. Складові елементи і функції викладацької праці.

54. Професійна кваліфікація науково-педагогічних працівників ЗВО.

55. Типологія особистості викладача.

56. Педагогічні здібності й педагогічна майстерність викладача. Шляхи формування педагогічної майстерності і підвищення рівня професіоналізму викладача вищої школи.

57. Стилі педагогічної діяльності та їх аналіз. Об'єктивні та суб'єктивні фактори формування індивідуального стилю діяльності викладача вищої школи.

58. Поняття спілкування як встановлення та розвитку контактів між людьми. Структура спілкування.

59. Поняття про психологічний зворотній зв'язок, його види. Я-повідомлення у процесі взаємодії.

60. Комунікативні бар'єри у навчальній діяльності.

61. Стилі спілкування та їх характеристика.

ПОЛІТИКА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Прослуховуючи цей курс, Ви погодились виконувати положення принципів академічної доброчесності:

– складати всі проміжні та фінальні завдання самостійно без допомоги сторонніх осіб;

– надавати для оцінювання лише результати власної роботи;

– не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити ваші результати чи погіршити/покращити результати інших курсантів (студентів, слухачів);

– не публікувати відповіді на питання, що використовуються в рамках курсу для оцінювання знань курсантів (студентів, слухачів).

Академічна доброчесність повинна бути забезпечена під час проходження даного курсу (принципи описані у Законі України «Про академічну доброчесність» від 18 грудня 2025 року №4742IX (https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4742-20#Text) та Кодексі академічної доброчесності Пенітенціарної академії України від 30 березня 2026 року №132/ОД (https://pau.edu.ua/higher-education-quality-assurance-sector/academic-integrity/).

Від усіх слухачів курсу очікується дотримання академічної доброчесності у зазначених вище моментах. До здобувачів вищої освіти, у яких було виявлено порушення академічної доброчесності, застосовуються різноманітні дисциплінарні заходи (включаючи повторне проходження певних етапів).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна література:

1. Білоус В. Т. Основи організації та методики викладання у вищій школі: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Державна податкова адміністрація України; Академія держ. податкової служби України. Ірпінь: Академія ДПС України. 2001. 144 с.
2. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи. Київ: Центр учбової літератури. 2011. 384 с.
3. Давидюк Н. М. Методика викладання психології. Чернівці: Технодрук. 2006. 257 с.
4. Дембрицька Н. М. Методика викладання психології. Київ: АПН України. Ун-т менеджменту освіти, фак. менеджм. та психології. 2009. 165 с.
5. Ділове спілкування та культура мовлення: навч. посіб. /Пантелюк М І., Маруних І. І., Гайдаєнко І. В. Київ: ЦУЛ, 2020. 224 с.
6. Зязюн І. А. Педагогічна майстерність. Київ: Вища школа. 2006. 422 с.
7. Каплінський В. В. Методика викладання у вищій школі. Київ: КНТ. 2017. 225 с.
8. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи. Київ: Знання. 2011. 486 с.
9. Ляховець Л. О. Методика викладання психології: навчальнометодичний посібник. 2-ге вид. допов. Чернігів: НУ «ЧК» імені Т.Г. Шевченка. 2020. 272 с.
10. Ляховець Л. О. Методика викладання психології: навчально-методичний посібник. Чернігів: Видавець Лозовий В. М. 2012. 176 с.
11. Малихін О. В. Методика викладання у вищій школі. Київ: КНТ. 2014. 262 с.
12. Михайленко О. М. Особливості організації самостійної роботи студентів у ВНЗ. *Молодь і ринок. № 10 (129).* 2015. С. 64-68.
13. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ: Центр учбової літератури. 2009. 472 с.
14. Педагогіка та психологія вищої школи : навчально-методичний посібник / Г. В. Мухіна. Київ : ВД «Дакор», 2020. 178 с.
15. Подоляк Л. Г. Психологія вищої школи: Підручник. Київ: Каравелла. 2008. 352 с.
16. Романовський О. Г. Методика викладання психології: навчально-методичний посібник. Харків: ФОП Панов А. М. 2019. 359 с.
17. Смолянко Ю.М. Етична культура викладача як детермінанта розвитку особистісних і ціннісних орієнтацій здобувачів вищої освіти. Осінні читання освітян. Освіта під час війни: актуальні аспекти, ефективні форми та безпечний простір: матеріали І Всеукраїнської наук.- практ. конф. (м. Чернігів, 30 жовтн. 2025 р.) / голов. ред. В. О. Аніщенко ; Пенітенціарна академія України. Чернігів : ПАУ, 2025. С. 288-291.
18. Шарапова Ю.В. Психологія вищої школи. Навчально-методичний посібник. Пенітенціарна академія України. Чернігів: ПАУ, 2025. 160 с.

Допоміжна:

1. Бацевич Ф. С. Словник термінів міжкультурної комунікації. Київ: Довіра, 2007. 205 с.
2. Бойко-Бузиль Ю. Ю. Методика викладання психології у вищій школі: навч. посіб. Київ: Атіка. 2012. 272 с.
3. Гапон Н. П. Методика викладання психології у вищій школі: методичні вказівки до курсу та опорний конспект лекцій для студентів першого курсу магістратури, спеціальність 053 – психологія денної та заочної форми навчання. Львів: філософський факультет ЛНУ імені Івана Франка. 2020. 60 с.
4. Гронлунд Н. Е. Оцінювання студентської успішності: практ. посіб. Київ: КУМО. 2005. 312 с.
5. Жук О. С. Виробнича і навчально-організаційна практика: навч. посіб. Суми. 2008. 193 с.
6. Калашник Н. Г. Самостійна робота – потужний засіб сучасної освіти і виховання. Навчальний посібник. Запоріжжя: Запорізький нац. ун-т. 2005. 326 с.
7. Полюжина М. О. Загальні вимоги до оформлення навчальних посібників та навчально-методичної літератури: методичні рекомендації для викладачів. Ужгород: Видавничий центр ЗакДУ. 2008. 44 с.

8. Яцина О. П. Психологічний супровід навчально-виховного процесу у вищій школі: проблеми і перспективи. *Проблеми загальної та педагогічної психології: зб. наук. праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України.* Т. XII, част. 5. Київ: «ГНОЗІС». 2010. С. 364-370.

9. Vasyl Shunkov, Olena Shevtsova, Valentyne Koval, Tetyana Grygorenko, Liudmyla Yefymenko, Yuliia Smolianko, Oleksandr Kuchai. Prospective Directions of Using Multimedia Technologies in the Training of Future Specialists. IJCSNS International Journal of Computer Science and Network Security, Vol. 22 No. 6 June 2022. P. 739-746.

Інформаційні джерела в мережі Інтернет:

1. Державний стандарт вищої освіти за спеціальністю 053 «Психологія» для другого (магістерського) рівня вищої освіти. 2019. URL: https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-standartu-vishoyi-osviti-za-specialnistyu-053-psihologiya-dlya-drugogo-magisterskogo-rivnya-vishoyi-osviti (дата звернення: 01.09.2026).

2. Закон України «Про вищу освіту». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text ((дата звернення: 08.10.2026).

3. Про затвердження «Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0035-93#Text.

4. Сергєєнкова О. М. Педагогічна психологія. Навчальний посібник. Київ: центр учбової літератури. 2019. 168 с.

5. Манакін В.М. Мова і міжкультурна комунікація: навч. посіб.для університетів. Київ, 2012. 285 с.

6. Офіційний сайт Верховної Ради України: www.zakon.rada.gov.ua.

7. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України: www.kmu.gov.ua.

8. Офіційний сайт Міністерства освіти та науки України: http://mon.go.ua.

9. Офіційний сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського: http//www.nbuv.gov.ua.